



EURÓPSKA
KOMISIA

VYSOKÁ PREDSTAVITEĽKA
ÚNIE PRE
ZAHRANIČNÉ VECI
A BEZPEČNOSTNÚ POLITIKU

V Bruseli 8. 5. 2019
JOIN(2019) 8 final

SPOLOČNÁ SPRÁVA EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

Osobitná administratívna oblasť Hongkong: výročná správa za rok 2018

SPOLOČNÁ SPRÁVA EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

OSOBITNÁ ADMINISTRATÍVNA OBLASŤ HONGKONG: VÝROČNÁ SPRÁVA ZA ROK 2018

Zhrnutie

Od odovzdania Hongkongu Čínskej ľudovej republike (ČĽR) v roku 1997 Európska únia (EÚ) a jej členské štáty pozorne sledujú politický a hospodársky vývoj v osobitnej administratívnej oblasti Hongkong (ďalej len „OAO Hongkong“) podľa zásady „jedna krajina, dva systémy“. V súlade so záväzkom voči Európskemu parlamentu prijatým v roku 1997 sa vydáva výročná správa o vývoji v Hongkongu. Táto dvadsiata prvá správa sa týka vývoja v roku 2018. EÚ zastáva politiku „jednej Číny“ a podporuje zásadu „jedna krajina, dva systémy“ a jej vykonávanie.

Rok 2018 bol ďalším náročným rokom pre Hongkong. Politický vývoj viedol hovorkyňu vysokej predstaviteľky a podpredsedníčky Komisie (VP/PK) k tomu, aby vydala vyhlásenia pri troch rôznych príležitostiach: v súvislosti s obmedzovaním práva kandidovať vo voľbách, so zákazom politickej strany a zamietnutím obnovenia pracovného víza pre zahraničného novinára, ktoré bolo politicky motivované.

Väčšina aspektov zásady „jedna krajina, dva systémy“ naďalej funguje dobre. Za posledný rok sa však zvýšili obavy týkajúce sa narušania tejto zásady, ktorá je základom hospodárskeho úspechu Hongkongu. V súvislosti s narušaním občianskych a politických práv sa zaznamenáva jasný negatívny trend. Tento trend vyvoláva legitímne otázky o tom, či bude z dlhodobého hľadiska naďalej možné zaručovať vysoký stupeň autonómie Hongkongu a jeho atraktivitu ako centra medzinárodného obchodu. Podnikateľská komunita pozoruje tento vývoj a v roku 2018 viaceré obchodné komory vydali verejné vyhlásenia, v ktorých vyjadrili svoje obavy.

Sloboda prejavu a sloboda prístupu k informáciám sa v Hongkongu vo všeobecnosti dodržiavajú. Sloboda prejavu však čelí dosiaľ nevídaným výzvam, najmä pokiaľ ide o citlivé politické témy.

Obavy medzinárodného spoločenstva týkajúce sa zhoršovania situácie v oblasti občianskych a ľudských práv v Hongkongu za posledné roky sa odzrkadlili aj v nezvyčajne vysokom počte otázok a odporúčaní adresovaných Hongkongu počas všeobecného pravidelného preskúmania (ďalej len „UPR“) situácie v Číne, ktoré Organizácia Spojených národov uskutočnila v novembri 2018. V rámci UPR bolo predmetom odporúčaní na prijatie ďalších opatrení aj zlepšenie ochrany ostatných ľudských práv, ako napríklad práv migrujúcich pracovníkov, detí a LGBTI osôb.

Napriek niekoľkým politicky citlivým prípadom sa vo všeobecnosti rešpektovali zásady právneho štátu a súdnictvo aj naďalej preukazovalo svoju nezávislosť a dôsledné dodržiavanie riadnych procesov.

Zásada právneho štátu, transparentný regulačný rámec, veľmi nízka úroveň korupcie a kriminality, ako aj účinná verejná správa a nezávislé súdnictvo prispeli k zachovaniu a podpore priaznivého investičného prostredia, ktoré tvorí jadro úspechu Hongkongu. Hongkong bol aj naďalej konkurencieschopným medzinárodným obchodným a finančným centrom, najvýznamnejším svetovým centrom pre obchodovanie s Čínou a významným centrom v ázijsko-tichomorskej oblasti. V Hongkongu sa v súčasnosti nachádza viac ako

2 200 spoločností z EÚ, z čoho takmer polovica má Hongkong ako svoje regionálne sídlo alebo pobočku.

V roku 2018 sa začali dva veľké projekty v oblasti infraštruktúry, ktoré prepoja Hongkong s Čínou: vysokorýchlostné železničné spojenie, ktoré prepojí Hongkong s čínskou železničnou sieťou dlhou 25 000 km, a most Hongkong-Ču-chaj-Macao. Železničné spojenie aj most zvýšia prepojenosť miest v oblasti *Greater Bay* a prispejú k väčšej integrácii s Čínou, čo predstavuje nové príležitosti a výzvy.

Hoci reforma volebného systému sa zdá pozastavená na dobu neurčitú, EÚ vyzýva OAO Hongkong a orgány ústrednej vlády, aby obnovili tento reformný proces v súlade s tým, čo je zakotvené v základnom zákone, a dosiahli dohodu o volebnom systéme, ktorý by bol demokratický, spravodlivý, otvorený a transparentný. Všeobecné volebné právo by vláde prinieslo väčšiu podporu verejnosti a legitimitu pri dosahovaní hospodárskych cieľov a riešení sociálno-hospodárskych výziev v Hongkongu.

Politický vývoj

Rok 2018 bol bohatý na politické udalosti. Hongkong čelil novým výzvam v oblasti základných práv a slobôd, ako je právo byť volený a sloboda prejavu alebo združovania. Za menej ako rok vydala hovorkyňa tri vyhlásenia¹, čo je bezprecedentné.

Priestor pre politickú opozíciu v Hongkongu sa znižuje. Niekoľko opozičných kandidátov vrátane Agnes Chowovej a bývalej zákonodarkyne Lau Siu-Laiovej dostalo zákaz kandidovať v doplňovacích voľbách do legislatívnej rady (LegCo) z dôvodu ich politickej príslušnosti alebo názorov. Tieto rozhodnutia prijal volebný komisár vymenovaný volebnou komisiou a následne ich obhájila vláda. Právna komunita v Hongkongu spochybnila ich zákonnosť a ústavnosť. V decembri dostal súčasný člen legislatívnej rady Eddie Chu zákaz kandidovať vo voľbách poslancov obecných zastupiteľstiev kvôli svojmu politickému postoj.

Zamietnutí kandidáti môžu podať volebnú petíciu a požiadať o súdne preskúmanie, čo však môže trvať roky, a preto to neposkytuje účinný právny prostriedok nápravy. Hongkong ratifikoval hongkonskú listinu práv a Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach (ICCPR), v ktorých sa zaručuje právo byť volený bez neodôvodnených obmedzení. EÚ vyzýva OAO Hongkong, aby tieto práva dodržiavala.

V posledných rokoch bol Hongkong svedkom vzniku lokalistického hnutia, ktoré vyzýva na sebaurčenie alebo dokonca nezávislosť. Napriek tomu, že hlasy za nezávislosť majú veľmi obmedzenú podporu spoločnosti a nemajú žiadnu medzinárodnú podporu, vyvolávajú vlnu otázok o hranici medzi legitímnou slobodou prejavu a podnecovaním k protištátnosti. Tieto otázky treba ešte právne objasniť. Vláda OAO Hongkong podporovaná ústrednou vládou prijala minulý rok novú politiku nulovej tolerancie voči akejkoľvek zmienke o sebaurčení alebo nezávislosti v záujme ochrany národnej bezpečnosti a dodržiavania základného zákona.

¹ 1) [Vyhlásenie z 29. januára 2018 o rozhodnutí zakázať Agnes Chowovej kandidovať v doplňovacích voľbách do legislatívnej rady](#)

2) [Vyhlásenie z 24. septembra 2018 o rozhodnutí zakázať národnú stranu Hongkongu](#)

3) [Vyhlásenie z 8. októbra 2018 o zamietnutí obnovenia víza pre zahraničného novinára v Hongkongu](#)

Štátny tajomník pre bezpečnosť zakázal 24. septembra činnosť alebo pokračovanie činnosti národnej strany Hongkongu (ďalej len „HKNP“). HKNP sa zasadzovala za nezávislosť Hongkongu mierovými prostriedkami, ako napríklad distribúciou letákov, usporadúvaním verejných diskusií a tichých protestov. Počet jej členov bol veľmi malý. Ide o prvý prípad zákazu politickej strany v Hongkongu. Právna komunita v Hongkongu spochybnila toto rozhodnutie pre nedostatok právnych dôvodov a označila ho za neprimerané a nie v súlade s medzinárodnou judikatúrou v týchto záležitostiach. Toto rozhodnutie bude mať s najväčšou pravdepodobnosťou širší odstrašujúci účinok na slobodu prejavu a združovania a na politickú činnosť.

Vláda 5. októbra odmietla obnoviť pracovné vízum v prípade Victora Malleta, ktorý je redaktorom denníka *Financial Times* v Ázii a podpredsedom Klubu zahraničných spravodajcov. Mallet uvádzal v auguste prednášku organizovanú aktivistom za nezávislosť Čchan Ho-tinom z uvedenej HKNP, ktorá v tom čase ešte nebola zakázaná. Keďže toto rozhodnutie nemá iné dôveryhodné alternatívne vysvetlenie, bolo podľa všetkého politicky motivované. Vyvíjanie takéhoto nátlaku na novinárov je v Hongkongu bezprecedentné a vyvoláva to vážne obavy v súvislosti so slobodou tlače. Rastú obavy z toho, že novinári vykonávajú autocenzúru. Hongkong sa pýši tým, že je otvoreným medzinárodným mestom, v ktorom sa nespochybňuje sloboda prejavu a plne sa dodržiava sloboda tlače a prístupu k informáciám. Obmedzovanie práce novinárov, vrátane zahraničných novinárov, by závažne poškodilo povesť a postavenie Hongkongu ako finančného a obchodného centra.

Okrem toho 8. novembra odmietli Viktorovi Malletovi udeliť turistické víza do Hongkongu. Išlo o druhý prípad za rok, v ktorom Hongkong odoprel vstup občanovi EÚ z evidentne politických dôvodov (po Benediktovi Rogersovi v októbri 2017).

Zásada **právneho štátu** zostáva naďalej pomerne silná, súdne postupy a riadne procesy sa v plnej miere dodržiavajú. Nezávislosť súdnictva nie je predmetom pochybností. V posledných rokoch sa vyskytlo niekoľko politicky citlivých prípadov a niektoré ešte stále nie sú uzavreté.² V niekoľkých prípadoch v roku 2018 súd najvyššieho stupňa zrušil tresty odňatia slobody súvisiace s účasťou na protestoch. V decembri súd zrušil obmedzenia týkajúce sa obľúbeného miesta na usporadúvanie demonštrácií v okolí sídla vlády (známej ako Občianske námestie), čím vláde pripomenul dôležitosť slobody zhromažďovania.

Aktívna snaha o trestné stíhanie zo strany vlády a jej prísnejší postoj k trestným činom súvisiacim s protestami, napríklad nezákonným zhromažďovaním, však majú odstrašujúci účinok na občiansku spoločnosť, politický aktivizmus a v konečnom dôsledku aj na demokratický proces.

Niektorí politici spochybnilí úlohu zahraničných sudcov na hongkonských súdoch a tvrdili, že môžu ohroziť národnú bezpečnosť. Predsedníčka výkonnej rady sa však zásadne vyjadrila na obranu tejto praxe, ktorú vyhodnotila ako prospešnú pre zásady hongkonského právneho štátu.

Doplňovacie voľby na nahradenie piatich zo šiestich vylúčených zákonodarcov sa konali 11. marca a 25. novembra. Voľby prebehli bez závažných incidentov. Predstavitelia

² Napríklad súdny proces v súvislosti s deviatimi predstaviteľmi hnutia *Occupy Central*, ktorí boli obvinení z obťažovania verejnosti a podobných činov, bol ukončený v decembri a rozsudok sa očakáva v apríli 2019.

spojeného demokratického hnutia získali späť iba dve kreslá. Prorežimoví zákonodarcovia si naďalej zachovávajú svoju kontrolu nad zákonodarnou mocou.

Legislatívna rada schválila **kontroverznú dohodu o spoločnom využívaní priestorov vysokorýchlostnej železnice**, ktorá nadobudla platnosť v roku 2018. Vysokorýchlostné železničné spojenie s Čínou bolo spustené v septembri 2018. Železnica síce zlepši prepojenosť Hongkongu a Číny, no samotná dohoda o spoločnom využívaní priestorov je kontroverzná. Čína dostala takmer výlučnú právomoc v rámci označenej oblasti na území OAO nazwanej *Mainland Port Area*. V niekoľkých súdnych preskúmaniach bola spochybnená zákonnosť tejto dohody o spoločnom využívaní priestorov a jej zlučiteľnosť so zásadou „jedna krajina, dva systémy“ a s ustanoveniami základného zákona. Súd prvého stupňa rozhodol 12. decembra o tom, že dohoda je v súlade s ústavou a môže zostať v platnosti. Proti tomuto rozhodnutiu sa možno odvolať.

Generálne konzuláty členských štátov EÚ v Hongkongu získajú oficiálne informácie o nových dohodách týkajúcich sa konzulárnej pomoci a ochrany v oblasti *Mainland Port Area* až 3. apríla 2019³.

Čínske orgány prepustili v roku 2017 Kueja Min-chaja, švédskeho občana a posledného z „nezvestných“ vydavateľov, (ktorých prípady sa doposiaľ uspokojivo neobjasnili) po tom, čo zmizol v roku 2015. V januári 2018 bol však znovu zadržaný. Hovorkyňa VP/PK vydala 24. januára 2018 vyhlásenie⁴, v ktorom sa požadovalo jeho okamžité prepustenie. Kuej Min-chaj zostáva zadržaný. Vysokí predstavitelia EÚ pri viacerých príležitostiach upozornili na jeho prípad čínske orgány.

Rovnosť príležitostí, práv a slobôd

Hongkong zažíva vysokú mieru slobody. Sloboda prejavu, sloboda médií a slobodný prístup k informáciám podľa zásady „jedna krajina, dva systémy“ sú neoddeliteľnou súčasťou silného postavenia a úspechu Hongkongu ako globálneho obchodného centra.

Hoci **médiá** sú naďalej do veľkej miery slobodné, v posledných rokoch pribúdajú problémy. Medzinárodná organizácia pre dohľad nad slobodou tlače Reportéri bez hraníc umiestnila v roku 2018 Hongkong na 70. miesto zo 180 a upozornila na rastúce zasahovanie čínskych orgánov do médií. Združenie novinárov Hongkongu vo svojej výročnej správe za rok 2018 uviedlo, že väčšina novinárov sa domnieva, že sloboda tlače bola horšia ako v roku 2017. Najnegatívnejší vplyv na slobodu tlače malo rozhodnutie hongkonskej vlády neobnoviť pracovné vízum redaktora denníka *Financial Times* v Ázii (pozri vyššie).

Objavili sa náznaky vzrastajúcej autocenzúry, napríklad v prípade rozhodnutia centra umenia zrušiť účasť čínskeho spisovateľa Ma Ĥiena žijúceho v exile na literárnom festivale kvôli jeho politickým názorom. Napriek tomu, že centrum neskôr zmenilo svoje rozhodnutie, je tento incident náznakom nového obmedzenia osobnej slobody a autocenzúry, ktoré môžu mať negatívny vplyv na slobodu prejavu.

³ Ministerstvo zahraničných vecí Čínskej ľudovej republiky zaslalo 31. januára 2019 veľvyslanectvám členských štátov v Pekingu verbálnu nótu, v ktorej ich informovalo o nových dohodách.

⁴ https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage_en/38678/Statement%20on%20the%20detention%20of%20Gui%20Minhai

Niektoré politické témy, a to najmä sebaurčenie a nezávislosť, sa tabuizovali bez uvedenia riadneho právneho rámca, ktorý by tieto obmedzenia objasňoval. Toto sa tiež vzťahuje na akademické diskusie. Hongkong má vo veľkej miere aj naďalej akademickú slobodu, ale existujú jasné signály zvyšujúceho sa politického zasahovania v univerzitných areáloch.

V rámci **všeobecného pravidelného preskúmania** (UPR) situácie v Číne, ktoré sa uskutočnilo v novembri 2018, získal Hongkong bezprecedentnú pozornosť. Počas UPR zdôraznilo svoje obavy v súvislosti s ľudskými právami v Hongkongu 12 krajín. Otázky/odporúčania sa týkali: i) vykonávania zásady „jedna krajina, dva systémy“; ii) prípadu Kueja Min-chaja; iii) výziev týkajúcich sa slobody prejavu, tlače a združovania; iv) práv osôb LGBTI, migrujúcich pracovníkov a detí. Päť členských štátov EÚ vznieslo otázky alebo odporúčania týkajúce sa Hongkongu. V rámci prípravy na UPR vytvorilo niekoľko hongkonských mimovládnych organizácií koalíciu s cieľom diskutovať o daných otázkach účinným spôsobom.

Hongkong nemá komplexný antidiskriminačný zákon týkajúci sa **práv LGBTI osôb**, ktorý by sa vzťahoval na diskrimináciu na základe sexuálnej orientácie alebo rodovej identity. Tri významné prípady z roku 2018 v prospech rovnosti LGBTI osôb však môžu vytvoriť základ pre takéto právne predpisy. Súd najvyššieho stupňa 4. júla rozhodol, že imigračné orgány musia partnerom rovnakého pohlavia udeliť víza určené manželskému partnerovi. Konanie v dvoch ďalších prípadoch stále prebieha.

Obchodovanie s ľuďmi predstavuje aj naďalej problém. Hongkonská vláda v posledných rokoch zintenzívnila svoje úsilie pri riešení tejto otázky, najmä nedávnym prijatím akčného plánu.

Medzirezortný a medziodborový riadiaci výbor na vysokej úrovni, ktorému predsedá hlavný tajomník pre administratívu, podporil v marci 2018 akčný plán na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a na zlepšenie ochrany pracovníkov v domácnosti pochádzajúcich zo zahraničia, ktorí pracujú v Hongkongu. Plán predstavuje balík opatrení zahŕňajúci identifikáciu obetí, ich ochranu a podporu, presadzovanie práva, trestné stíhanie a predchádzanie, ako aj partnerstvo s rôznymi zainteresovanými stranami. Vytvorenie akčného plánu je vítaným krokom, nemôže však nahradiť komplexný právny rámec.

EÚ je odhodlaná pokračovať v spolupráci s Hongkongom v boji proti obchodovaniu s ľuďmi. Úrad EÚ v spolupráci s Úradom štátneho tajomníka pre bezpečnosť Hongkongu zorganizoval v roku 2018 tretí seminár o predchádzaní obchodovaniu s ľuďmi a boji proti nemu a o ochrane obetí.

Pracovníci v domácnosti pochádzajúci zo zahraničia, ktorých počet v Hongkongu dosahuje približne 370 000 osôb, sú naďalej obeťami nedostatočnej ochrany, pokiaľ ide o pracovné a sociálne podmienky. Obavu vyvolávajú najmä dva existujúce právne predpisy, a to konkrétne požiadavka, aby bývali v dome zamestnávateľa, a pravidlo „dvoch týždňov“, podľa ktorého si musia pracovníci v domácnosti pochádzajúci zo zahraničia nájsť prácu do dvoch týždňov od ukončenia platnosti pracovnej zmluvy, v opačnom prípade čelia vyhosteniu. Vláda podnikla kroky na riešenie dlhového otroctva a nekalých praktík v pracovných agentúrach. Uvedený akčný plán na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a zlepšenie ochrany pracovníkov v domácnosti pochádzajúcich zo zahraničia by mal poskytnúť rámec na riešenie otázky ich práv. Napríklad v decembri 2018 zriadilo ministerstvo práce špecializovanú horúcu linku s cieľom poskytovať podporu pracovníkom v domácnosti pochádzajúcim zo zahraničia v otázkach ako sú zamestnanecké práva

a povinnosti, žiadosti o pomoc alebo sťažnosti. Horúca linka funguje 24 hodín denne a k dispozícii sú aj tlmočnicke služby.

Chudoba a sociálna nerovnosť: napriek tomu, že Hongkong prosperuje a zaznamenáva významný prebytok rozpočtu, vládna komisia pre chudobu oficiálne klasifikuje približne 1,37 milióna ľudí ako chudobných, čo predstavuje jedného z piatich obyvateľov. Za posledných 10 rokov neustále narastá chudoba a rovnako aj počet extrémne bohatých ľudí. Z toho vyplýva, že Hongkong je mesto s jednou z najväčších nerovností vo svete (podľa Giniho koeficientu). Rozdiely narastajú, pričom 10 % najbohatších domácností zarába 44-krát viac ako najchudobnejších 10 %.

Systém boja proti korupcii ostal aj naďalej silný a odolný. Hongkong má veľmi vysoké štandardy transparentnosti a protikorupčných opatrení. Orgány, poprední politickí predstavitelia a podnikatelia uznávajú, že pre zachovanie silného postavenia Hongkongu ako medzinárodného obchodného centra je kľúčová transparentnosť.

Vzťahy medzi Hongkongom a Čínou

Hongkong sa čoraz viac začleňuje do národného rozvoja Čínskej ľudovej republiky prostredníctvom takých iniciatív, ako je oblasť *Greater Bay*, Jedno pásmo, jedna cesta, vysokorýchlostná železnica, nový most a mnohé ďalšie hospodárske a sociálne iniciatívy. Zdá sa, že sa po 19. národnom zjazde Komunistickej strany Číny v roku 2017 začali objavovať nové chápania zásady „jedna krajina, dva systémy“, veľkej miery autonómie Hongkongu a zásady „Hongkong spravujú obyvatelia Hongkongu“. Pojmy „komplexná jurisdikcia“ a „spoločná správa“ spolu s väčším zameraním na tzv. neprekročiteľné hranice v súvislosti s národnou bezpečnosťou a územnou celistvosťou vyvolávajú v určitých častiach hongkonskej spoločnosti obavy o budúcnosť.

Čínsky strategický dokument o Európskej únii bol uverejnený 18. decembra 2018 a uvádza sa v ňom, že „ústredná vláda Číny podporuje a podnecuje vlády Osobitnej administratívnej oblasti Hongkong a Osobitnej administratívnej oblasti Macao k rozvoju vzájomne prospešnej a priateľskej spolupráce s EÚ a jej členskými štátmi v oblastiach ako je hospodárstvo, obchod, kultúra a cestovný ruch v súlade so zásadou „jedna krajina, dva systémy“ a ustanoveniami dvoch základných zákonov. Keďže Hongkong a Macao sú osobitné administratívne oblasti Číny, ich záležitosti sú súčasťou vnútorných záležitostí Číny a EÚ by do nich nemala zasahovať.“

Medzi občanmi Hongkongu a čínskymi návštevníkmi sa opakovane prejavuje napätie vedúce k protestom, napríklad po príleve čínskych turistov po otvorení mosta Hongkong-Ču-chaj-Macao. V septembri bolo vyslaných viac ako 400 uniformovaných vojakov Čínskej ľudovej oslobodzovacej armády do prímestského parku v Hongkongu s cieľom pomôcť odstrániť stromy, ktoré popadali počas tajfúnu. Zákonnodarcovia zastupujúci spojené demokratické hnutie a časti hongkonskej spoločnosti vyjadrili obavy v súvislosti s touto akciou, ktorá bola ďalším prejavom narušania zásady „jedna krajina, dva systémy“.

Hospodársky vývoj

Na makroekonomickej úrovni sa dynamika hospodárstva v Hongkongu spomaľuje. Jeho ekonomické základy zostávajú stabilné. Trh práce si udržal plnú mieru zamestnanosti, pričom miera nezamestnanosti v poslednom štvrtroku 2018 bola 2,8 %, čo predstavuje

najnižšiu úroveň za viac ako 20 rokov. Inflačný tlak zostal mierny. Východisková inflácia meraná indexom spotrebiteľských cien bola v roku 2018 na úrovni 2,4 %.

Dynamika hospodárstva sa však počas roka výrazne spomalila. Hospodárstvo zaznamenalo v roku 2018 nárast o 3 % (v roku 2017 to bolo 3,8 %) a postupné spomalenie zo 4,6 % v prvom štvrtroku na 1,2 % v štvrtom štvrtroku toho roka. Táto zmena odráža najmä pokračujúce spomalenie Číny v spojení s dôsledkami stupňovania obchodnej vojny medzi USA a Čínou. Obidva faktory majú vplyv na vonkajší sektor a negatívne ovplyvňujú podnikateľskú činnosť a dôveru spotrebiteľov. Dynamika maloobchodného predaja sa výrazne spomalila, zahraničný obchod s tovarom dosiahol ku koncu roka záporné hodnoty a v druhej polovici roka sa upokojil trh s nehnuteľnosťami. Akciový trh vykazoval straty počas väčšiny roka 2018, ale začiatkom roka 2019 sa začal zotavovať.

Vládne iniciatívy pre hospodársky rozvoj: Predsedníčka výkonnej rady Carrie Lamová vo svojom politickom prejave za rok 2018 zopakovala záväzok vlády diverzifikovať hospodárstvo, pričom ohlásila pridelenie ďalších významných finančných prostriedkov na výskum a zároveň urýchlenie reindustrializácie (dotovanie inteligentných výrobných zariadení), presadzovanie transferu technológií a začatie politiky vládneho obstarávania na podporu inovácií. Vláda je odhodlaná zlepšiť postavenie Hongkongu ako medzinárodného obchodného centra podpísaním viacerých dvojstranných a viacstranných dohôd. Domnieva sa, že účasť na čínskej iniciatíve Jedno pásmo, jedna cesta a rozvoji oblasti *Greater Bay* dáva hospodárstvu príležitosti na nový impulz.

Trh s nehnuteľnosťami a bývanie: Trh s nehnuteľnosťami poháňaný nízkymi úrokovými mierami, nadmernou likviditou, silným dopytom zo strany investorov a obmedzenou ponukou dosiahol v roku 2018 rekordne vysoké hodnoty. Predovšetkým ceny súkromných nehnuteľností určených na bývanie vzrástli za prvých deväť mesiacov roka o 14 % v porovnaní s rokom 2017, a tak sa Hongkong stal najdrahším trhom s bývaním na svete. Trh s nehnuteľnosťami sa na konci roka upokojil, čím sa vykompenzoval celkový nárast za rok 2018. Hongkong však naďalej zostáva celosvetovo najmenej cenovo dostupným mestským centrom pre záujemcov o kúpu bývania. Byty v nových budovách sú v priemere čoraz menšie, aby si ich noví majitelia mohli dovoliť kúpiť. Keďže ceny nehnuteľností určených na bývanie a ceny nájomného v súkromnom sektore neustále rastú, dopyt po komunálnom nájomnom bývaní je najväčší v histórii. Priemerná čakacia lehota na komunálne nájomné bývanie sa predĺžila na 5,3 roka.

V roku 2018 hongkonské orgány zaviedli súbor iniciatív na zlepšenie situácie a zvýšenie ponuky bývania. Medzi tieto iniciatívy patrí prestavba nehnuteľností, plán premeny súkromných obytných priestorov na nájomné bývanie a zavedenie osobitnej sadzby za priame voľné súkromné obytné jednotky.

Medzinárodné podniky uvádzajú ako hlavný dôvod vysokých cien nehnuteľností stratu konkurenčnej výhody a atraktivity Hongkongu.

Politika v oblasti ochrany životného prostredia: Ochrana životného prostredia zostáva pre Hongkong naďalej veľkou výzvou. Do centra politickej pozornosti sa dostala len nedávno. V tohtoročnom politickom prejave sa znečistenie ovzdušia uviedlo len vo vzťahu k doprave a avizované opatrenia sa zameriavajú výlučne na zníženie koncentrácií kľúčových látok znečisťujúcich ovzdušie na cestách. Na zlepšenie odpadového hospodárstva, ktoré predstavuje významnú a naliehavú výzvu, bol navrhnutý systém spoplatňovania pevného odpadu. Vláda takisto oznámila niektoré opatrenia na zníženie množstva plastového odpadu,

avšak iba vo vládných priestoroch. Na podporu rozvoja energie z obnoviteľných zdrojov vláda zaviedla systém výkupných sadzieb, oznámila spustenie rozsiahlych projektov v oblasti obnoviteľných zdrojov a plánuje zmierniť obmedzenia týkajúce sa inštalácie solárnych fotovoltických systémov.

Výskum, vývoj a inovácie: Predsedníčka výkonnej rady Carrie Lamová vo svojom politickom prejave za rok 2018 prisľúbila rozvoj Hongkongu ako medzinárodného inovačného a technologického centra tým, že stanovila súbor opatrení na podporu rozvoja v oblasti inovácií, technológií a kreatívneho priemyslu. Vláda takisto stanovila cieľ zdvojnásobiť výdavky na výskum a vývoj ako percentuálny podiel HDP z 0,73 % na 1,5 %. V politickom prejave z roku 2018 sa opätovne uvádza záväzok dosiahnuť tieto ciele a avizuje sa dodatočné financovanie výskumu a vývoja, ako aj reindustrializácie a transferu technológií. Prístup k inováciám sa však zjavne zameriava výlučne na technologický pokrok, pričom by mu skôr prospel celostnejší a integrovanejší prístup.

Hospodárske vzťahy s Čínou

Hongkong je významným skladiskom pre Čínu: v roku 2018 pochádzalo 57 % spätného vývozu Hongkongu z Číny a 55 % bolo určených pre Čínu.

Hongkong je najväčším zdrojom priamych zahraničných investícií v Číne, ako aj popredným miestom určenia pre odlev priamych zahraničných investícií (ďalej len „PZI“) z Číny. Do konca roku 2018 súviselo so záujmami Hongkongu 46,3 % všetkých projektov financovaných zo zahraničia, ktoré boli schválené v Číne. Na konci roka 2017 predstavoval naopak objem PZI Číny do Hongkongu 981 miliárd USD, čo je 54,2 % celkového odlevu PZI. Nezanedbateľnou časťou tohto investovania sú investície do technológií: Hongkong bol siedmym najväčším zdrojom dovozu technológií pre Čínu z hľadiska hodnoty zákaziek (879 miliónov USD), čo predstavuje 2,9 % z celkovej hodnoty (údaje z roku 2016).

Hongkong je pre čínske spoločnosti hlavným daňovým rajom na zvyšovanie kapitálu. V decembri 2018 bolo v Hongkongu vedených 1137 čínskych spoločností s celkovou trhovou kapitalizáciou okolo 2,6 bilióna USD, čo predstavuje 68 % celkového trhu.

Hongkong ďalej rozvinul svoj vzťah s Čínou v rámci komplexnej dohody o partnerstve (CEPA) medzi Čínou a Hongkongom. Hongkong a Čína podpísali 14. decembra 2018 **dohodu o obchode s tovarom podľa dohody CEPA**. Od 1. januára 2019 sa na tovar s pôvodom v Hongkongu dovezený do Číny bude vzťahovať nulové clo. V novej dohode sa zavádzajú aj ďalšie záväzky na uľahčenie obchodu s Čínou a nová kapitola osobitne zameraná na opatrenia na uľahčenie obchodu v oblasti zálivu Kuang-tung-Hongkong-Macao (*Greater Bay*). V rámci dohody CEPA sa takisto oznámilo zavedenie dvoch nových opatrení v oblasti **obchodu so službami**, ktoré sa budú uplatňovať od 1. marca 2019.

Oblasť zálivu **Kuang-tung-Hongkong-Macao (*Greater Bay*)**, ďalej len „GBA“ sa výrazne rozvíjala aj naďalej. Dlho očakávaná koncepcia oblasti GBA bola nakoniec vydaná vo februári 2019 a Hongkong bol označený za jedno zo štyroch centrálnych miest v regióne (spolu so Šen-čenom, Kuang-tungom a Macaom). Hongkong zohráva kľúčovú úlohu v rozvoji oblasti GBA tým, že upevňuje svoje postavenie ako medzinárodné finančné, dopravné a obchodné stredisko služieb, že sa mesto etablovalo ako stredisko medzinárodných právnych služieb a služieb v oblasti riešenia sporov, že posilňuje svoje postavenie ako globálne zahraničné stredisko pre transakcie v jüanoch, že vyvíja inovácie a technológie. Podarilo sa dokončiť niektoré pôsobivé projekty v oblasti infraštruktúry, ktoré spájajú mestá v oblasti GBA. V roku 2018 sa konala inaugurácia vysokorýchlostného železničného spojenia

s Čínou a mosta Hongkong-Ču-chaj-Macao s dĺžkou 55 km, ktorý je najdlhším mostom ponad more na svete.

Obchodná politika

V novembri 2018 sa Hongkong podrobil **preskúmaniu obchodnej politiky vo WTO**. Hongkong získal jednohlasné uznanie za udržiavanie pozície jednej z najotvorenejších, najprístupnejších a najliberálnejších ekonomík na svete a dosiahol niektoré najvyššie hodnotenia v celosvetových ukazovateľoch hospodárskej slobody, konkurencieschopnosti a jednoduchosti podnikania. Za zdroj jeho úspechu a kľúč k jeho budúcej konkurencieschopnosti sa považuje priaznivé investičné prostredie pre podnikanie, jeho poloha, skúsení poskytovatelia služieb, vláda práva, mierne regulačné prostredie a jedinečné postavenie v rámci zásady „jedna krajina, dva systémy“.

Hongkong pokračoval v ďalších dohodách o voľnom obchode a investíciách, **pričom za posledných 18 mesiacov uzavrel rekordných päť dohôd o voľnom obchode**. V júni 2018 Hongkong podpísal dohodu o voľnom obchode s Gruzínskom a v novembri ukončil rokovania s Maldivami a Austráliou. Hongkong má šesť **dohôd o podpore a ochrane investícií**, v súvislosti s ktorými sa ukončili rokovania a čaká sa na ich podpis (Austrália, Bahrajn, Maldivy, Mexiko, Mjanmarsko a Spojené arabské emiráty). Okrem toho prebiehajú rokovania s Ruskom a Iránom.

Bilaterálne vzťahy a spolupráca medzi EÚ a Hongkongom v roku 2018

Podľa najnovšieho prieskumu, ktorý vykonala vláda OAO Hongkong (2018), založilo v Hongkongu svoje podniky viac ako 2 200 spoločností z EÚ a takmer polovica z nich využíva Hongkong ako svoje regionálne sídlo alebo pobočku. Obchodná prítomnosť EÚ v Hongkongu zahŕňa širokú škálu odvetví, najmä vo finančných a obchodných službách, obchode, logistike, výstavbe a maloobchode. Podniky z EÚ sú kľúčovými aktérmi v rámci širokého spektra odvetví hongkongskeho hospodárstva vrátane bankovníctva, poistenia a cenných papierov.

V roku 2018 bol Hongkong 20. najväčším obchodným partnerom EÚ, pokiaľ ide o **obchod s tovarom**, a zaradil sa na 8. miesto medzi ázijskými partnermi EÚ. Vývoz tovaru z EÚ do Hongkongu dosiahol hodnotu 36,6 mld. EUR a dovoz z Hongkongu bol vo výške 9,9 mld. EUR (medziročný pokles o 10,7 %), a tak výsledkom bol výrazný prebytok na strane EÚ vo výške 25,8 mld. EUR, čo predstavuje štvrtý najvyšší prebytok vzájomného obchodu. Vývoz tovaru z EÚ do Hongkongu zahŕňa najmä stroje a zariadenia, šperky, odevy, luxusný tovar, potraviny, víno a automobily.

V roku 2018 si EÚ udržala svoje postavenie druhého najväčšieho obchodného partnera Hongkongu po pevninovej Číne. Počas roka bola EÚ druhým najväčším vývozným trhom a štvrtým najväčším dovozcom pre Hongkong.

Hongkong je významným skladiskom pre obchod medzi Čínou a EÚ: v roku 2017 smerovalo takmer 10 mld. EUR z dovozu z EÚ na pevninu cez Hongkong a spätný vývoz tovaru pochádzajúceho z Číny do EÚ bol v celkovej výške 33 mld. EUR.

Hongkong je po Číne, Japonsku, Singapure a Indii piatym najdôležitejším **obchodným partnerom EÚ v oblasti služieb** v Ázii. V roku 2017 (najaktuálnejšie dostupné údaje) dosiahol vzájomný obchod so službami hodnotu 26,6 mld. EUR. Dovoz služieb do EÚ

z Hongkongu dosiahol hodnotu 13,2 mld. EUR a vývoz do Hongkongu dosiahol hodnotu 13,4 mld. EUR, čo viedlo k prebytku EÚ vo výške 233 mil. EUR.

V rámci dvojsmerných investičných tokov medzi EÚ a Hongkongom bol zaznamenaný významný nárast:

podľa Eurostatu bol Hongkong v roku 2017 tretím najobľúbenejším miestom určenia pre PZI EÚ (v hodnote 17,9 mld. EUR). Zo štatistík Hongkongu vyplýva, že okrem daňových rajov je EÚ druhým najväčším zahraničným investorom v Hongkongu (po Číne) s PZI v celkovej výške 149 mld. EUR, ktoré z celkového objemu priamych zahraničných investícií na konci roka 2016 (najaktuálnejšie dostupné údaje) tvorili 10 %. Je to spôsobené predovšetkým tým, že sú tu prítomní kvalitní poskytovatelia služieb, predvídateľné regulačné prostredie Hongkongu a právny štát.

Na druhej strane sa Hongkong stal v roku 2017 najväčším zdrojom priamych zahraničných investícií do EÚ⁵ (51,6 mld. EUR). Významné postavenie Hongkongu v investičných vzťahoch s EÚ je čiastočne spôsobené tým, že značná časť toho, čo sa štatisticky zaznamenáva ako „PZI Hongkongu“ pochádza v skutočnosti z Číny. Podľa *Hong-Kong Trade Development Council* viac ako 60 % odchádzajúcich čínskych investícií smeruje do Hongkongu alebo cez neho. Významný podiel PZI EÚ v Číne prechádza tiež cez Hongkong.

Dňa 7. decembra 2018 sa v Bruseli uskutočnilo **12. výročné zasadnutie v rámci štruktúrovaného dialógu medzi EÚ a Hongkongom**. Medzi EÚ a Hongkongom došlo k dohode o posilnení vzájomnej spolupráce v rámci WTO, pričom sa zaviazali spolupracovať a podporovať prebiehajúce úsilie o reformu organizácie. Rovnako sa viedli konštruktívne diskusie o odstránení prekážok vzájomného obchodu. Obe strany zhodnotili pokrok v rámci prebiehajúceho akčného plánu medzi EÚ a Hongkongom pri presadzovaní práv duševného vlastníctva colnými orgánmi a so záujmom očakávali ďalšiu prípadnú spoluprácu v rámci tejto iniciatívy. V rámci štruktúrovaného dialógu sa uskutočnila technická výmena v súvislosti s finančnými službami. Tento rok sa po prvýkrát uskutočnila osobitná výmena o obehovom hospodárstve. So zreteľom na budúcnosť EÚ a Hongkong označili obehové hospodárstvo (vrátane plastového odpadu) za dôležitú oblasť budúcej spolupráce. EÚ víta nové iniciatívy hongkonskej vlády v tejto oblasti a nabáda Hongkong, aby zväčšil ambicióznejší a komplexnejší prístup k otázkam životného prostredia. V tejto súvislosti by mohla byť spolupráca v oblasti obehového hospodárstva pozitívnym prínosom.

V roku 2018 EÚ a Hongkong pokračovali v spolupráci v oblasti **ciel** podľa akčného plánu na zlepšenie ochrany práv duševného vlastníctva financovaného v rámci programu *IP Key*. Tento rok sa po prvýkrát uskutočnili vzájomné návštevy colných úradníkov. Podľa správy EÚ o presadzovaní práv duševného vlastníctva colnými orgánmi za rok 2017 (vydanej v roku 2018) je Hongkong stále hlavným miestom pôvodu tovaru porušujúceho práva duševného vlastníctva, pokiaľ ide o hodnotu zadržaného tovaru. Obe strany uvažujú o tom, ako ďalej zlepšovať spoluprácu v tejto oblasti.

V októbri 2018 uverejnili hongkonské orgány novú výzvu na poskytnutie finančných prostriedkov na podporu účastníkov z osobitnej administratívnej oblasti (OAO) na programe **Horizont 2020**. Výskumní pracovníci, spoločnosti, výskumné inštitúcie a univerzity z OAO môžu spolupracovať s európskymi partnermi, aby sa zúčastnili na projektoch v rámci

⁵ Výnimkou sú daňové raje.

programu Horizont 2020 a čo najlepšie využili príležitosti EÚ v oblasti výskumu a inovácií. Na obdobie 2018/2019 sa vyčlenil rozpočet v celkovej hodnote 9 mil. HKD (približne 1 mil. EUR). V rámci programu sa budú posudzovať projekty základného a aplikovaného výskumu vysokej akademickej hodnoty.

V roku 2018 EÚ monitorovala plnenie záväzkov, ktoré Hongkong prijal v roku 2017 a na základe ktorých Rada Európskej únie súhlasila s tým, že Hongkong nebude považovať za **nespolupracujúcu jurisdikciu v oblasti daní**. EÚ uvítala najmä, že Čínska ľudová republika rozšírila dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach o OAO Hongkong a že OAO Hongkong zaviedla potrebné dohody o výmene informácií. EÚ podporila posúdenie zo strany OECD týkajúce sa troch režimov (firemné „treasury“ centrá, offshorové zaistenie a offshorové kaptívne poistenie) a následné zmeny týchto režimov, ktoré musí Hongkong prijať v záujme dodržiavania podmienok OECD. Vo februári 2019 Hongkong zmenil dva zostávajúce režimy pre offshorové fondy a offshorové fondy súkromného kapitálu s cieľom riešiť obavy Rady Európskej únie týkajúce sa ich účelovej viazanosti. Na základe toho sa Rada Európskej únie v marci 2019 dohodla, že Hongkong splnil svoje záväzky týkajúce sa dobrej správy v daňových záležitostiach.

EÚ a Hongkong naďalej spolupracovali na posilnení **medziľudských kontaktov**, predovšetkým v rámci akademickej spolupráce, v oblasti mobility študentov, v kultúre a kreatívnych odvetviach.

Kancelária Európskej únie pre Hongkong a Macao, diplomatické misie EÚ a kultúrne inštitúty spolupracovali na zviditeľnení EÚ a angažovali sa spolu s miestnymi partnermi pri množstve činností zameraných na medziľudské kontakty. Medzi tieto činnosti patrili napríklad filmový festival EÚ, druhá účasť EÚ na hongkonskom knižnom veľtrhu, Európsky deň jazykov, súťaž miestnych škôl v krátkych animovaných filmoch s tematikou EÚ, mesačná kampaň za ľudské práva pri príležitosti 70. výročia Všeobecnej deklarácie ľudských práv a niekoľko seminárov zameraných na ľudské práva. EÚ dúfa, že využije túto dynamiku a spolu s vládou, občianskou spoločnosťou a podnikmi v Hongkongu budú pokračovať v podporovaní diskusií o právach a slobodách.

V júni 2018 sa uskutočnila prvá oficiálna návšteva predsedníčky výkonnej rady Carrie Lamovej v Bruseli. Predsedníčka výkonnej rady viedla produktívne diskusie s predsedom Európskej komisie Jeanom-Claudom Junckerom, vysokou predstaviteľkou a podpredsedníčkou Komisie Federicou Mogheriniovou a komisárkou Ceciliou Malmströmovou.

V roku 2018 **navštívilo Hongkong viacero vysoko postavených** predstaviteľov inštitúcií EÚ a poslancov Európskeho parlamentu. Za zmienku stoja najmä návštevy predsedu Európskeho orgánu pre cenné papiere a trhy Stevena Maijoora, ktorý zastupuje EÚ na ázijskom finančnom fóre, a Výboru Európskeho parlamentu pre cestovný ruch a dopravu v októbri. Európsky parlament prijal 11. júla správu o stave vzťahov medzi EÚ a Čínou, ktorá obsahuje časť o Hongkongu. Európsky parlament opätovne zdôrazňuje svoju plnú podporu zásady „jedna krajina, dva systémy“ a súhlasí s konštatovaním o postupnom narúšaní tejto zásady uvedeným vo výročnej správe EÚ za rok 2017.